

Kysely: Neljänneksessä kansalaisopistoista yt- tai muutosneuvottelut

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n ja Kansalaisopistojen liitto KoL:n teettämän kyselyn mukaan neljänneksessä kansalaisopistoja on vuonna 2024 ollut tai on tulossa yt- tai muutosneuvottelut. Samaan aikaan opetustuntien ja henkilöstön määrä vähenee ja kurssimaksut kasvavat.

Hallituksen tekemät leikkaukset vapaan sivistystyön rahoitukseen näkyvät nyt kansalaisopistojen arjessa. OAJ:n ja KoL:n teettämän kyselyn mukaan neljänneksessä kansalaisopistoja on vuonna 2024 ollut tai on tulossa yt- tai muutosneuvottelut.

– Yt- tai muutosneuvotteluja käyvässä kansalaisopistoissa on leikattu henkilöstöstä, tiloista, opetustunneista ja materiaalikustannuksista. Tällä kaikella on vaikutusta koulutuksen järjestämiseen ja vapaan sivistystyön saatavuuteen ympäri Suomen, OAJ:n erityisasiantuntija **Tuovi Manninen** korostaa.

Niissäkin opistoissa, joissa henkilöstövähennyksiä ei tehdä yt- tai muutosneuvottelujen kautta, voidaan vähentää tuntiopettajien tunteja. Henkilöstövaikutukset ovat siis pelkkiä yt- tai muutosneuvottelujen seurauksia suuremmat. Leikkaukset kansalaisopistoihin voivat osua välillisesti myös taiteen perusopetukseen, sillä osa taidekouluista toimivat kansalaisopistojen yhteydessä.

– Osalla tuntiopettajista opetustyö on ollut ainoa tulonlähde. Samalla moni pienyrittäjä, käsityöläinen ja taiteilija on saanut kansalaisopistoissa opettamisesta tärkeää lisätuloa. Leikkaukset ovat lyhytnäköisiä myös kansantaloudellisesti, sillä vapaa sivistystyö ruokkii kuntien kulttuuria, matkailua ja elinvoimaa. Tuntuu siltä, että tällä hetkellä päättäjät eivät ymmärrä taiteen, kulttuurin ja sivistyksen valtavaa merkitystä yhteiskunnalle, Manninen jatkaa.

Opetustunnit vähenevät 68 prosentissa kaikista vastanneista kansalaisopistoista edeltävään vuoteen verrattuna. Kurssimaksut kallistuvat keskimäärin viisi prosenttia.

– Suomalaisen vapaan sivistystyön kaunis ajatus on ollut siinä, että kaikista taustoista tulevat voivat kehittää itseään. Supistuva opetustarjonta ja kallistuvat kurssimaksut heikentävät suomalaisten mahdollisuuksia osallistua kansalaisopistojen opetukseen ja lisäävät siten eriarvoisuutta. Tällä voi olla vaikutusta myös kuntalaisten hyvinvointiin ja mahdollisesti myös sote-kuluihin, sillä vapaa sivistystyö on tutkitusti lisännyt siihen osallistuvien kokemaa hyvinvointia, Kansalaisopistojen liiton toiminnanjohtaja **Jaana Nuottanen** toteaa.

Kyselyn vastauksissa oli myös myönteistä. Kansalaisopistojen rehtorien työn imu oli edelleen hyvällä mallilla.

– Vastanneista jokainen oli vähintään silloin tällöin innoissaan töistään ja yli kolme neljäsosaa tyytyväisiä työhönsä. Kansalaisopistoissa tehdään merkityksellistä ja palkitsevaa työtä, mutta myös työn edellytysten tulisi olla kunnossa, Nuottanen jatkaa.

Kansalaisopistojen liitto KoL lähetti kyselyn kansalaisopistoille. Vastauksia saatiin 67 ja vastausprosentti oli 38,5 %.